

Zeitschrift: Allgemeine schweizerische Militärzeitung = Journal militaire suisse =
Gazetta militare svizzera

Band: 15=35 (1869)

Heft: 46

Anhang: Uebersicht der Umänderungsbewegung vom Beginn bis Schluss ;
Uebersicht des Gewehr-Bestandes in den Kantonen und auf eidg.
Depot.

Autor: [s.n.]

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 18.04.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Tabelle I.

Uebersicht der Ueänderungsbewegung vom Beginn bis Schluss.

Unternehmer.	Erste Verträge.				Quantum.				Modifiz. Verträge.	Quantum.				Monatliche Ablieferungen.												Effectiv Total.															
	Datum der Repartition.	Lieferungs-Termin.	Umfang des Verträgebuches	Preis-Durchschnitt-Gewehr.	Eupfer.	Züger-Gew.	Infant.-Gew. Modell 1863/68.	Total.	Empfang der modif. Verträge.	Preis-Durchschnitt-Gewehr.	Eupfer.	Züger-Gew.	Infant.-Gew. Modell 1863/68.	Total.	1867.						1868.																				
															Januar.	Februar.	März.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	Septbr.	October.	Novbr.		Dezbr.	Januar.	Februar.	März.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.						
Gewehre großen Kalibers.																																									
Fischer Wss & Cie.	Zürich	1867	1867	22,000	—	—	—	22,000	1868	—	—	—	—	22,000	223	—	293	534	830	1395	3106	3215	3515	3105	3069	—	1318	305	—	—	—	—	—	—	—	—	20,908				
Secin & Wif	Basel	6 Monat	1. Juni	12,000	—	—	—	12,000	Januar	8,000	—	—	—	8,000	—	—	35	72	394	677	1946	1291	1458	1057	1130	573	297	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,930				
Gebr. Sulzer	Winterthur	6 "	"	10,000	—	—	—	10,000	"	14,000	—	—	—	14,000	41	183	544	988	2183	2313	3137	2344	1691	546	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13,972				
Bahl & Kemmer.	Basel	6 "	"	6,000	—	—	—	6,000	"	6,000	—	—	—	6,000	381	—	200	19	701	793	600	803	1143	754	349	347	265	—	—	—	—	—	—	—	—	6,358					
Militär-Departement	Genf	Oct. 25	12. Aug.	3,200	—	—	—	3,200	"	3,200	—	—	—	3,200	—	—	—	400	200	500	600	600	600	600	—	37	—	63	200	—	—	—	—	—	—	3,200					
				53,200				53,200						53,200	645	183	1072	1613	4508	5378	9289	8253	8407	6062	4548	959	1880	368	203	—	—	—	—	—	—	53,568					
Gebr. Sulzer	Winterthur								Besondere Vertrag mit Zeugamt Zürich				3,001																							3,001					
Gewehre kleinen Kalibers.																																									
Amel & Blank	Schaffhaus.	Mai 29	1 Jahr	26. Mai	—	—	500	2,554	3,054	1868	—	—	484	2,598	3,082	78	—	—	302	145	553	613	588	506	372	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,157				
Militärdirection Baselland, (Bahl & Kemmer)	Basel	"	1 "	5. Aug.	—	—	194	247	435	876	—	—	194	247	435	876	—	—	—	—	30	—	207	88	231	105	31	113	153	—	—	—	—	—	—	—	958				
Büchsem.-Gesellschaft der Di-Schweiz	"	"	1 "	5. Juni	—	—	369	756	4,005	5,130	—	—	369	638	5,430	6,437	9	8	76	278	226	440	311	360	382	1147	905	769	684	560	84	218	214	—	—	—	6,671				
Büchsem.-Gesellschaft der Centr.-u. Ost-Schweiz	"	"	1 "	6. Mai	—	—	564	1,282	2,062	3,908	—	—	210	882	4,997	6,089	—	—	—	400	304	525	558	808	800	650	1031	819	356	—	—	—	—	—	—	—	6,297				
Büchsem.-Gesellschaft Buri Schmid & Cie.	St. Gallen	6 Monat	14. Juni	—	—	—	270	477	600	1,347	—	—	270	477	1,300	2,047	—	—	112	104	49	103	342	238	202	78	257	217	33	85	134	—	—	46	—	—	1,954				
Gerber & Cie.	Luzern	1 Jahr	14. "	—	—	—	576	—	—	576	—	—	576	—	—	576	—	—	7	54	66	2	50	30	37	33	53	3	32	40	2	—	—	—	—	427					
V. Erlach & Co.	Ybun	"	1 "	5. "	—	—	900	1,966	7,337	10,203	—	—	400	994	4,606	6,000	—	—	—	100	120	76	—	200	300	604	700	106	1000	1100	1080	600	—	14	—	—	6,000				
Freiburger Zeughausverw.	"	"	1 "	24. "	—	—	—	464	—	464	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
Freuler & Sohn	Glarus	"	1 "	5. "	—	—	310	119	—	429	—	—	310	119	—	429	—	—	—	—	—	—	190	10	99	—	—	165	—	—	—	—	—	—	5	—	469				
Gamma & Infanger	Altorf	"	1 "	5. "	—	—	953	990	—	1,943	—	—	953	990	—	1,943	—	—	10	26	55	65	125	150	212	436	592	44	119	81	—	—	—	—	—	—	1,915				
Genfer Militär-Departem.	"	"	1 "	14. "	—	—	110	374	597	1,081	—	—	110	524	597	1,231	—	—	—	—	—	100	100	300	200	150	200	195	—	15	—	—	—	—	—	1,260					
Hännli, Büchsem.	Sitten	"	1 "	24. Juli	—	—	290	363	—	653	—	—	290	363	—	653	—	—	—	—	—	148	—	—	—	—	—	—	—	100	100	—	—	—	—	623					
Jung, "	Schaffhaus.	"	1 "	26. Mai	—	—	450	122	—	572	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
Müller, "	Bern	"	1 "	14. Juni	—	—	—	385	—	385	—	—	—	—	—	385	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
Neggen, "	Murten	"	1 "	14. "	—	—	313	—	—	313	—	—	—	—	—	313	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
Sauerbrey, B.	Basel	"	1 "	26. Mai	—	—	—	137	2,098	2,235	—	—	—	451	3,480	3,931	150	—	—	237	150	—	658	231	567	509	338	240	308	278	177	68	19	—	—	—	3,930				
Schweizer Industrie-Ges.	Schaffhaus.	6 Monat	26. "	—	—	—	—	9,921	9,921	9,921	—	—	1,240	2,824	20,729	24,793	233	26	254	1126	1160	2176	2421	2758	3141	2054	2000	1568	2002	1966	963	412	238	—	—	—	24,800				
Verdan, G.	Neuhausen	"	1 "	24. Juli	—	—	—	—	—	859	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
Waadt, Militär-Depart.	Neuenburg	1 Jahr	24. Juli	—	—	—	477	382	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
Zeller, Büchsem.	Frauenfeld	"	1 "	14. Juni	—	—	313	773	1,605	2,691	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
Ruffhüt. Mech.	Töß	"	1 "	5. "	—	—	742	787	—	1,529	—	—	742	775	—	1,517	—	—	—	—	—	104	100	75	55	197	241	331	142	256	—	—	—	—	—	—					
Zürcher Zeughausdirection	"	"	"	"	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,070	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
Gebr. Sulzer	Winterthur			1868	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8,998	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
Klaus, Th.	Genf	7. Aug.			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,517	962	1,300	3,779	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
																7,181	12,185	58,210	77,576	470	86	489	2317	2451	4103	5483	6107	7266	7107	6540	5526	6496	6266	4154	3717	2945	1601	1971	618	963	76,676
Zusatz.																																									
Mehrerrath in Waadt								350	—	—																															
Verfügbar laut Schr. vom 29. Mai 1867	Luzern							—	581	—																															
"	Luq							—	143	—																															
"	Zürich							—	1037	—																															
"	Zessin							—	—	600																															
"	Dep. Luzern							—	—	300																															
Mehrerrath in Glarus, 360 statt 516								—	—	44																															
Mehrreduction durch Fortsetzung der Fabrication von Gewehren Modell 1863 bis zum Schluss								—	—	24,894																															
								350	1,761	25,838	27,949																														

Tabelle II.

Uebersicht des Gewehr-Bestandes

in den Kantonen und auf eidg. Depot.

Transformirte Gewehre kleinen Kalibers.

Kantone.	Anzahl und Gattung.				Aus Umänderungswerkstätten.																								
	Einzer.	Jäger Gewehr.	Infant. Gew. Mod. 68.	Effectiv Total.	Kanter & Blant, Schaffhausen.	Bajett, Bajel & Remmer, Bajel.	Büchsenmacher, Schaffhausen.	Dt. Schaffh.	Büchsenm.-G. Central u. West-Schweiz.	Büchsenmacher, Schaffhausen.	St. Gallen.	Wahl Schütz & Co., Zugern.	Gerber & Co., Büllesfontain.	v. Grisch & Co., Yvon.	Freuler & Co., Olten.	Blann & Jankner, Olten.	Militär-Dep. Olten.	Käni, Olten.	Müller, Bern.	Saurer, Bajel.	Schweizer, Schaffh. u. Olten.	Militär-Dep. Olten.	Jeiler, Frauenfeld.	Buchholz, Schaffh.	Reichle, Olten.	Gebr. Sulzer, Winterthur.	Klaus, Olten.		
Zürich	488	1,110	6,024	7,622	—	—	—	—	1000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bern	486	2,284	11,326	14,096	—	—	—	—	134	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Luzern	281	580	3,417	4,286	483	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uri	123	139	268	530	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Schwyz	271	251	1,101	1,626	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nidwalden	107	167	248	522	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nidwalden	—	—	247	247	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Glarus	311	120	691	1,130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zug	138	143	368	649	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Freiburg	122	463	2,410	2,995	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Solothurn	—	532	1,885	2,417	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Basel-Stadt	—	137	569	706	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" Land	26	295	1,034	1,375	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Schaffhausen	—	186	945	1,131	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Appenzell A. R.	269	486	941	1,696	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" N. R.	—	113	336	449	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
St. Gallen	353	784	4,447	5,584	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Graubünden	115	367	2,322	2,804	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Argau	119	899	4,789	5,807	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Turgau	349	717	2,214	3,280	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tessin	222	492	2,869	3,583	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Basel	355	762	4,455	5,572	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Valais	267	356	2,076	2,699	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Neuchâtel	370	406	1,579	2,355	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Genève	139	375	1,525	2,039	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Eidg. Depot	4,922	12,164	58,114	75,200	3,087	958	6,655	6,296	1,954	427	3,648	5,987	469	1,915	1,260	623	215	3,800	24,505	44	1,501	630	310	734	3,575	—	—	—	—
Berücksichtigung	—	—	70	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Überkontrolle	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Luzern	—	687	34	721	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bajel (Schießschule)	—	—	130	130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zürich	—	30	27	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Luzern	—	366	115	481	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Berw. des eidg. Arz. Materials	—	—	14	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Total	4,922	13,247	58,507	76,676	3,157	958	6,671	6,297	1,954	427	3,763	6,000	469	1,915	1,260	623	215	3,930	24,800	44	1,501	1,070	310	734	3,971	—	—	—	—

Groß Kaliber.

Kantone.	Anzahl.			Effectiv Total.	Aus Umänderungswerkstätten.						Transf. Gewehre beider Kaliber.			
	Von 12. September 1868.	Mutation mehr.	weniger.		Einzer & Bajel.	Wahl & Remmer, Bajel.	Militär-Dep. Olten.	klein.	groß.	Total.				
Zürich	5,500	3157	—	8,657	2,979	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bern	9,550	—	14	9,564	4,197	1,733	660	2,946	—	—	—	—	—	—
Luzern	3,449	1	—	3,450	1,971	—	1,479	—	—	—	—	—	—	—
Uri	220	—	2	218	218	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Schwyz	970	6	—	976	499	777	—	—	—	—	—	—	—	—
Nidwalden	220	—	—	220	220	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nidwalden	220	37	—	257	257	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Glarus	440	—	11	429	429	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zug	220	—	—	220	220	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Freiburg	2,137	17	—	2,154	1,600	140	—	414	—	—	—	—	—	—
Solothurn	1,540	7	—	1,547	1,547	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Basel-Stadt	500	—	—	500	—	500	—	—	—	—	—	—	—	—
" Land	1,201	30	—	1,231	—	1,231	—	—	—	—	—	—	—	—
Schaffhausen	853	—	—	853	—	—	853	—	—	—	—	—	—	—
Appenzell A. R.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" N. R.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
St. Gallen	4,530	—	—	4,530	1,360	—	3,170	—	—	—	—	—	—	—
Graubünden	2,116	—	—	2,116	143	41	1,932	—	—	—	—	—	—	—
Argau	4,478	—	—	4,478	1,434	1,024	1,612	408	—	—	—	—	—	—
Turgau	2,020	—	—	2,020	440	—	1,580	—	—	—	—	—	—	—
Tessin	2,579	1	—	2,580	2,580	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Basel	3,976	44	—	4,020	100	1,951	—	1,969	—	—	—	—	—	—
Valais	1,650	—	1	1,649	404	1,245	—	—	—	—	—	—	—	—
Neuchâtel	1,427	3	—	1,430	610	288	—	—	—	—	—	—	—	—
Genève	3,200	—	—	3,200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Eidg. Depot	—	98	—	98	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Total	52,996	3,401	28	56,369	20,908	8,930	16,973	6,358	3,200	76,676	56,369	133,045		